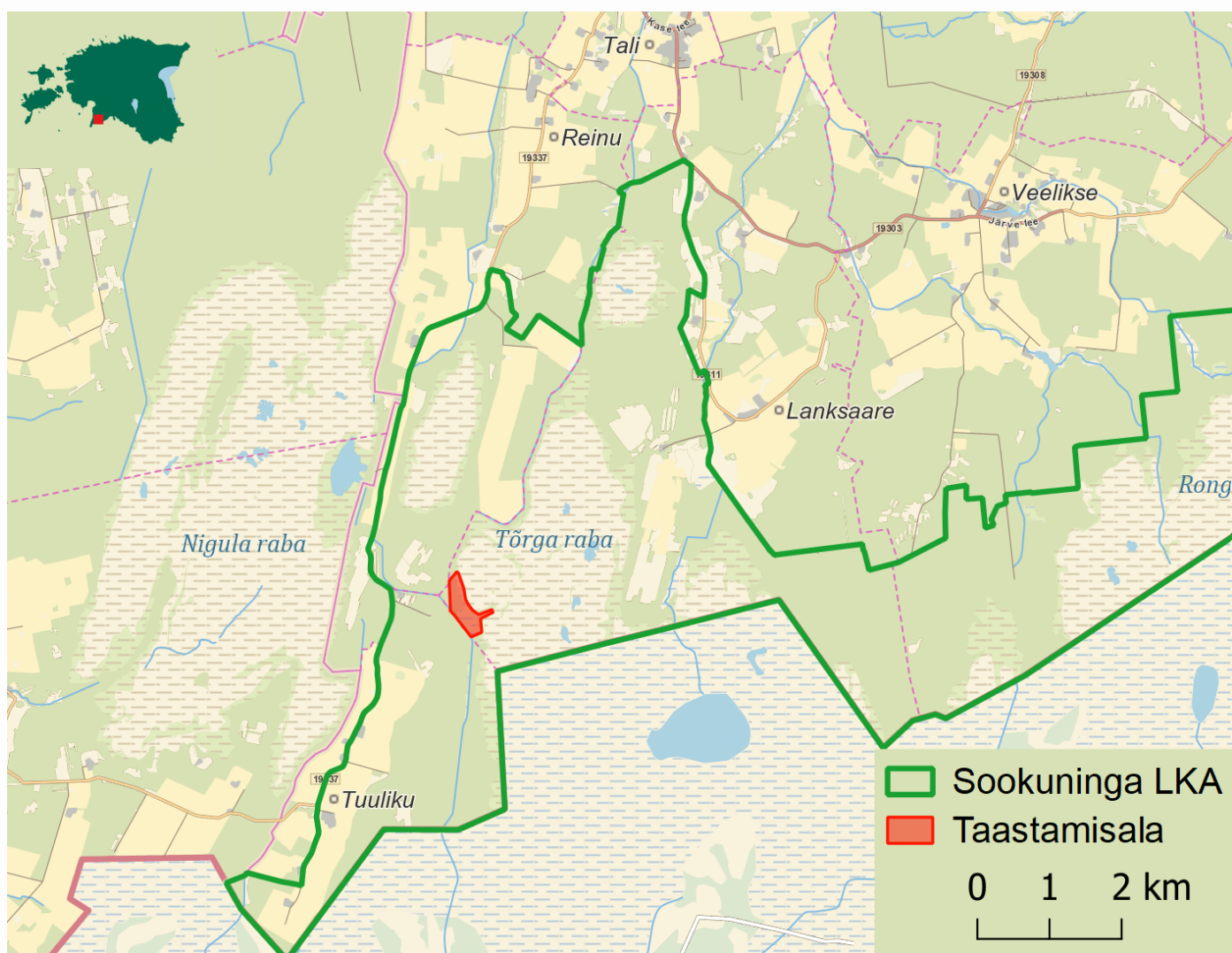


Tõrga soo veerežiimi taastamine

Tõrga soo (nimetatud ka Kodaja rabaks) asub Lõuna-Pärnumaal Saarde vallas Eesti-Läti piiril ja kuulub Sookuninga looduskaitseala koosseisu. 5900 ha suurusele Sookuninga kaitsealale jääb 6 sood, mis moodustavad vaid osa suurest soostikust, mille Läti-poolne osa on samuti kaitse all. Tõrga soo lääneservas paiknev taastamisala jääb Raessaare ja Kodja sihtkaitsevöönditesse. Tõrga soo servaaladelt saavad alguse Ura ja Reiu jõed.

Tõrga soos on taastamistöid tehtud kahes jaos: 2020. aastal taastati 19,4 ha suurune jääksoo raba kirde servas ja 2025. aastal 20,6 ha suurune ala raba lääneservas. Taastamisalad paiknevad täies ulatuses riigimaadel.



Taastamisala skeem ning asukoht Eestis. Aluskaart: Maa- ja ruumiamet

AJALUGU

Tõrga soo on tekkinud mineraalmaa soostumisel. Lääneosa kunagised madal- ja siirdesood kuivendati heinamaadeks. 1968.-1972. aastatel rajati madalsoo heinamaale (Rahessaare abajas) jõhvikakultuur, eesmärgiga uurida suureviljalise jõhvika kasvamist Eesti looduslikes oludes ja hariliku jõhvikataimede kultiveerimise võimalusi. Selleks rajati ka ringniisutussüsteem, mis võimaldas vajadusel välja ülejutada. Pärast katsete lõppu ala osaliselt metsastus, erinevatel perioodidel ehitatud puitpaisud lõpetasid toimimise ja veerežiimi on reguleerinud peamiselt kobras.



FAKTILEHT

- Pindala: 20,6 ha
- Lähteülesande valmimise aasta: 2024
- Tööde teostamise aasta: 2025
- Taastamistööde maksumus:
 - Ehitus: 28 456,76 €
- Projekteerija: RMK lähteülesande põhjal
- Ehitaja: AS Valmap Grupp

TAASTAMISTÖÖDE EESMÄRK

Taastamisalal olid hästi toimivad kuivenduskraavid, mis mõjutasid negatiivselt rabaserva siirde- ja madalsoid ning soometsi. Tööde eesmärgiks oli luua eeldused nende sookoosluste taastumiseks ja peatada kiire vee äravool soost. Loodusliku veerežiimi taastumine ja kõrgem veetase pinnases peatab ka turba lagunemise ja soodustab selle taasteket.

Taastamisalal ja selle lähiumbruses on registreeritud mitmeid ohustatud ja kaitsealuseid liike, kellele loodusliku veerežiimi taastamisel on pigem positiivne mõju. Näiteks metsis ja kaljukotkas.



Viimastel aastakümnetel oli ala veerežiimi kujundanud endale meelepäraseks kobras. Foto: Ants Animägi

UURIMISTÖÖD JA PROJEKTEERIMINE

Eraldi uurimistöid ega taastamisprojekti ei tellitud, kuna alal ei olnud maaparandussüsteemi. Kraavivõrgu kaardistamise ja seisukorra hindamise viis läbi RMK looduskaitse spetsialist. Veerežiimi muutuste modelleerimiseks kasutati kõrgusmudelit ja selle alusel planeeriti paisude asukohad. Ettevalmistavad tööd, ligipääsud ja kraavide sulgemise tööd kirjeldati lähteülesandes.



Vana kuivenduskraav Tõrga rabas. Foto: Ants Animägi



Soometsa kraave on varem püütud puidust paisudega sulgeda. Foto: Ants Animägi



Kraavile rajatud pais siirdesoo. Foto: Ants Animägi



Ekskavaator kuivenduskraavi sulgemas. Foto: Märt Reha

TAASTAMISTÖÖD

Ekskavaatori ligipääsuks raiuti kraavide servadesse kuni 4 m laiused trassid. Ümbersõidu võimalusel jäeti trassidele kasvama suuremaid puid. Raiutud puitu alalt ära ei veetud ja jäeti looduslikule lagunemisele. Kraavidele ehitati kolme eri tüüpi kohalikust pinnasest paise: 10 tiibadeta nõ plommi, 41 umbes 8 m pikkust ja ümbritsevast maapinnast 50 cm kõrgemat paisu ja 3 pikka paisu (50-100 m). Taastamisala piirikraavidelt eemaldati 7 koprapaisu.



Tehnika liikumistrassid olid kuni 4 m laiused. Foto: Ants Animägi

Tööde liik

Paisude arv

Trassiraiete pindala

Suletud kraavide pikkus

Tööde maht

54 tk

3,2 ha

2,2 km